

Romana HONSOVÁ, Společné a přece rozdílné? Klíčové okamžiky dějin 20. století v českých a rakouských učebnicích dějepisu. Diplomová práce PF JU, České Budějovice 2012, celkem 154 s., z toho 7 s. textových a 4 s. obrazových příloh.

Posudek vedoucí diplomové práce

Za téma diplomové práce si autorka zvolila stále aktuální a složitou problematiku česko-rakouských vztahů, zejména jejich tematizaci a didaktické zpracování v dějepisné výuce. Zaměřila se na analýzu zpracování historických událostí, jež se týkají obou zemí, v českých a rakouských učebnicích dějin 20. století určených vyššímu gymnáziu.

Na práci oceňuji promyšlenou strukturu. Autorka nejprve v teoreticky zaměřené první části shrnula současné názory na učebnici jako základní edukační médium a tyto aplikovala na dějepisné učebnice. Po krátkém představení podoby výzkumu učebnic v České republice, Německu a Rakousku, kterému je věnována druhá část práce, popisuje autorka ve třetí části pojetí výuky dějepisu v České republice a Rakousku. Popis vychází z analýzy kurikulárních dokumentů, jimiž byly v České republice Rámcový vzdělávací program pro gymnázia, v Rakousku pak vzdělávací plán pro AHS-Oberstufe platný od školního roku 2007/2008.

Nejrozsáhlejší čtvrtá kapitola je věnována analýze vybraných učebnic dějepisu. V České republice zvolila autorka tři učebnice (dvě jsou součástí jedné ediční řady - jedna je věnována obecným, druhá českým dějinám), které jsou dle výzkumu Blaženy Gracové nejčastěji používány v dějepisné výuce na gymnáziích. V Rakousku, kde je nabídka učebnic rozsáhlejší než v České republice, se autorce nepodařilo nalézt obdobné srovnání a tak vybrala dvě učebnice na základě konzultace s rakouskými učiteli. V daných učebnicích bylo analyzováno zpracování čtyř událostí (rozpad Rakouska-Uherska a vznik nástupnických států, anšlus Rakouska a mnichovská dohoda, odsun německého obyvatelstva z Československa v letech 1945-1946, pražské jaro). Při analýze byl kladen důraz na to, jak jsou v daných učebnicích události interpretovány, jak jsou učebnice vybaveny ikonickým materiálem, dokumentárními texty a didaktickým aparátem.

Pátá část práce popisuje průběh a výsledky empirického průzkumu, který autorka uskutečnila na jednom českém a dvou rakouských gymnáziích. Cílem bylo zjistit, jaké konkrétní znalosti o svých sousedech mají mladí Češi a Rakušané, jednak jaké postoje a názory vůči svým sousedům zauímají. Z průzkumu vyplynulo, že mladí lidé o sousední zemi mnoho nevědí, příliš často ji nenavštěvují, že jejich názory výrazně ovlivňují média, že je minulost příliš nezajímá a že většina dotazovaných mladých Rakušanů vnímá pozitivněji otevření hranic než starší generace.

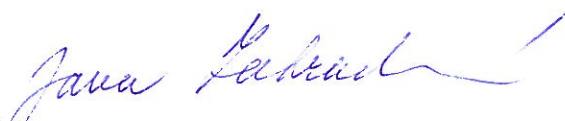
V závěru autorka konstatuje, že současná podoba učebnic těžko může stávající stav změnit a podporuje myšlenku vytvoření společné česko-rakouské dějepisné učebnice, s níž se například v roce 2010 obrátilo Fórum pro česko-rakouský dialog na obnovenou česko-rakouskou komisi historiků.

Práce má dobrou formální, stylistickou i gramatickou úroveň. I když se někde vyskytují drobné gramatické chyby a překlepy, nejsou závažné a hodnotu práce nijak nesnižují.

Na práci velice oceňuji schopnost autorky orientovat se v cizojazyčném prostředí, dále její snahu pracovat s nejaktuálnějšími rakouskými dokumenty, které se věnují didaktice dějepisu, a její skutečné zaujetí tématem. To vše přispělo k zdařilému vyznění diplomové práce. Domnívám, se, že práce může být impulsem jak pro učitele dějepisu, tak autory učebnic a tím napomoci ke vzniku výukových materiálů, které by prohloubily znalosti žáků a přispěly k odstranění různých předsudků a stereotypů.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm výborný.

V Českých Budějovicích 14. 5. 2012

PhDr. Jana Zahradníková